

Секція 8

D 21

Кузьомко В. М.,

канд. екон. наук, доцент
кафедри бізнес-економіки та підприємництва
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», Україна
<http://orcid.org/0000-0001-7150-3439>

e-mail: VKuzemko@ukr.net

Kuzomko V.M.,

Phd, associate professor of the business-economy
and entrepreneurship department
of Vadym Hetman Kyiv National Economic
University, Ukraine

БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Розглянуто проблеми безпеки бізнесу в сучасних умовах. Виявлено причини неефективності існуючих її механізмів забезпечення. Визначено перспективність і необхідність поглиблення цифрової трансформації бізнесу.

Ключові слова: безпека бізнесу, загроза, цифрова економіка, цифрова трансформація.

BUSINESS SECURITY IN THE MODERN REALITIES OF THE ECONOMY

Summary: The problems of business security in modern conditions are considered. The reasons for the inefficiency of its existing support mechanisms have been identified. The prospects and the need to deepen the digital transformation of business have been identified.

Key words: business security, threat, digital economy, digital transformation.

Кардинальна трансформація умов функціонування бізнесу завжди супроводжується появою нових викликів, можливостей і загроз його діяльності. Особливо, якщо такі перетворення носять катастрофічний характер і спричинюються синергетичною дією багатьох чинників.

Розгортання світової пандемії COVID-19 та пов'язаних з нею заходів обмежувального характеру надзвичайно негативно позначилося на фінансово-економічних результатах вітчизняних підприємств. За даними Державної служби статистики України, лише за січень-червень 2020 р. фінансовий результат до оподаткування вітчизняних великих і середніх підприємств скоротився, порівняно з аналогічним періодом 2019 р., майже в 7,5 разів і склав 29,2 млрд. грн., одержано збитків на суму 233,2 млрд. грн, частка збиткових підприємств зросла з 24,9 % у січні-червні 2019 р. до 36,6% за аналогічний період 2020 р. [1].

Надзвичайно руйнівними виявилися наслідки для суб'єктів малого бізнесу. Опитування, проведене Європейською Бізнес Асоціацією серед мікро- та малих підприємств, показало, що близько 33 % з них втратили від 50 до 75 % доходів, ще 44 % зазнали втрат до 50 % доходів, 18 % респондентів готові закрити власний бізнес [2].

Найбільше постраждали ті підприємства, які безпосередньо пов'язані з задоволенням споживчого попиту і обслуговуванням населення — транспорту, готельно-ресторанного бізнесу, туризму, логістики, івент-менеджменту, заклади громадського харчування, побутового обслуговування, фітнес-центри тощо. Тобто ті сектори економіки, яким довелося повністю припинити або суттєво обмежити свою діяльність через запровадження жорстких карантинних заходів.

Послаблення карантинних обмежень дещо покращило умови функціонування бізнесу, однак ситуація невизначеності все ще залишається. За даними Національного банку України, ділові очікування вітчизняного бізнесу на найближчі 8 місяців є песимістичними. Підприємці очікують зменшення обсягів виробництва товарів і послуг, підвищення собівартості продукції, зниження рівня ділової активності, скорочення персоналу, зниження інвестиційної активності, зростання інфляції, посилення девальваційних процесів і, як наслідок, погіршення власного фінансово-економічного стану [3].

Все це свідчить про те, що бізнес переважно виявився неготовим до загроз і викликів, які спричинила пандемія COVID-19.

Цілковито погоджуємося з думкою фахівців, що пандемія — це непередбачувана комплексна загроза принципово нового типу, «чорний лебідь» (за термінологією Н. Талеба), яку

майже неможливо передбачити, а, відтак, і підготуватися до її протидії. Більше того, її поява різко спричинила формування цілої сукупності супутніх небезпек і загроз бізнесу, як економічного, так і соціального, організаційного, адміністративного тощо характеру.

Традиційні ж підходи до побудови системи забезпечення безпеки бізнесу будуються з урахуванням необхідності ідентифікації та постійного моніторингу небезпек і загроз бізнесу з відповідною трансформацією одержаної інформації в рішення щодо створення механізмів захисту від них, протидії або уникнення.

Однак, «непередбачуваність» таких загроз, як пандемія COVID-19, зводить майже нанівець класичні технології їх моніторингу, «стрімкий, раптовий, лавиноподібний характер прояву» — значно ускладнює процеси реагування на них, «глобальність» — унеможливорює протидію таким загрозам, оскільки вони є просто невідконтрольними окремому суб'єкту бізнесу і навіть їх об'єднанням.

Саме тому, на наш погляд, існуючі системи безпеки бізнесу (звичайно, якщо такі були створені) й виявилися в цій ситуації малоефективними.

Разом з тим, на нашу думку, доречним є розгляд цієї проблеми й з іншого боку. Пандемію можна розглядати як своєрідний лакмусовий папірець, який віддзеркалив готовність підприємців працювати в умовах підвищеної турбулентності. Такі умови вимагають від бізнесу високої організаційної гнучкості, адаптивності, відкритості (навіть за умов фізичного блокування доступу), надійності, технологічності, комунікативності тощо.

І тому ті суб'єкти бізнесу, які швидко внесли корективи у власну бізнес-модель, гнучко переорієнтувалися на нові алгоритми роботи з контрагентами, запровадили форми віддаленої роботи персоналу тощо, тобто максимально використали можливості сучасної цифрової трансформації бізнес-процесів, змогли з мінімальними втратами адаптуватися до нових реалій економічного життя. Легко помітити, що зазначені дії є одними з головних компетенцій в новій економіці, яка швидко набирає обертів — економіці 4.0.

Відповідно, реалії цифрової економіки висувають принципово нові вимоги до систем забезпечення безпеки бізнесу. І в цьому контексті, на наш погляд, варто дещо змістити акценти: не так розробляти, впроваджувати нові чи удосконалювати існуючі механізми протидії загрозам, як розвивати параметри бізнесу, які відповідають вимогам цифрової епохи, роблячи його більш гнучким, адаптивним і універсальним, а відтак — і більш стійким до загроз.

Поточну ж ситуацію варто розглядати як певною мірою виклик, який провів швидкий стрес-тест рівня діджиталізації вітчизняного бізнесу і чітко окреслив на найближчу перспективу першочергові завдання по подальшій цифровій трансформації вітчизняного бізнесу.

І ми погоджуємося з думкою Д. В. Кузіна [4, с. 90], що така трансформація має відображати фундаментальні зрушення у розумінні бізнесу як такого, найголовніше завдання полягає не скільки в заміні одних технологій іншими — цифровими, як у зміні стратегічного мислення суб'єктів бізнесу, що є більш складним, але й принципово важливим.

Література

1. Експрес-випуск «Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств за січень–червень 2020 року». *Державна служба статистики України* : веб-сайт. URL: https://ukrstat.gov.ua/express/expr2020/08/103_.pdf (дата звернення: 25.09.2020).
2. Третина малих підприємств втратили більше 50% доходів : *Європейська бізнес асоціація* : веб сайт. URL: <https://eba.com.ua/tretyna-malyh-pidpryyemstv-vtratyly-bilshe-50-dohodiv/> (дата звернення: 24.09.2020).
3. Ділові очікування підприємств України. II квартал 2020 року : *Національний банк України*: веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2020-Q2.pdf?v=4 (дата звернення: 20.09.2020).
4. Кузин Д. В. Проблемы цифровой зрелости в современном бизнесе // *Мир новой экономики*. 2019. №13(3). С. 89-99

References

1. Ekspres-vypusk «Finansovi rezultaty diialnosti velykykh ta serednikh pidpryiemstv za sichen–cherven 2020 roku» *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy* : veb-sait. URL: https://ukrstat.gov.ua/express/expr2020/08/103_.pdf (data zvernennia: 25.09.2020).
2. Tretyna malykh pidpryiemstv vtratyly bilshe 50% dokhodiv : *Yevropeiska biznes asotsiatsiia* : veb sait. URL: <https://eba.com.ua/tretyna-malyh-pidpryyemstv-vtratyly-bilshe-50-dohodiv/> (data zvernennia: 24.09.2020).
3. Dilovi ochikuvannia pidpryiemstv Ukrainy. II kvartal 2020 roku : *Natsionalnyi bank Ukrainy* : veb-sait. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2020-Q2.pdf?v=4 (data zvernennia: 20.09.2020).
4. Kuzyn D. V. Problemy tsyfrovoy zrelosti v sovremennom byznese // *Myr novoi ekonomyky*. 2019. №13(3). S. 89-99